

še nikdar? (Veselost na desni.) V katerem teh dejanj je dokaz veliki ti npravni resnobnosti? Kar se tiče zadnjega, namreč neznanske korupcije, ki je prišla zdaj na dan, Vas, gospóda, prosim vendar pomisliti: stokrat in skoro eno desetletje ter žalibog! tudi včeraj se Vam je zopet in zopet očitalo, da ste v dôbi sleparski (švindeljna) podpirali in trpeli sleparstvo, in naložila se Vam je odgovornost za nasledke tega.

Jaz sem bil vedno zoper to, da se vse sploh komu v en koš meče, in sem v tej zbornici enkrat javno oglasil se zoper to, ker se mi ne zdi pravično, da bi se grehi in zmote kake dôbe, duha časa, ali, recimo, kacega stanu nakladali na ramo kaki politični stranki, češ, da je ona za vse odgovorna. (Dobro! na desni.) Pa to mi boste, gospóda, vendar pripoznali, da, če se je to zgodilo, je opravičljivih razlogov veliko in močnih; velikost zlega in njegovi nasledki, število krivih, to, da so ostali brez kazni, da je pridržalo se veliko prizadetih pri politični veljavnosti in politični stopinji, to vse moglo je biti za izgovor, kedar se je zatožba, ki bi bila imela biti obrnena samo in posebno proti enemu, raztegnila na vse. Kak izgovor, gospóda moja, pa imate, če danes to zatožbo mečete na desnico nazaj zavoljo nekega nesrečneža, ki ni vedel, kaj je poslančeva čast in so ga njegovi tovarši brž brez usmiljenja izmed sebe pahnili? (Pripoznanje na desni.)

Toda mislimo nazaj na korupcijo, ko še ni bilo ne desne in ne leve stranke.

Če bi se bil poslanec vitez Carneri spomnil na tisto dogodbo z leta 1860., ki se je končala s samomorom dveh najviših oblastnikov, morda bi mu bila fraza o neznani korupciji v grlu obtičala. (Prav dobro! na desni.)

Ako bi maral ovreči vse napačne trditve v govoru gosp. poslanca viteza Carnerija, moral bi govoriti cele tri ure, kajti, kakor znano, je za vsako popravo treba veliko več časa, ko za drzno, napačno trditev. (Veselost na levi.) Toraj bom le memo gredé omenil, kaj vse se je trdilo brez vsega sledú, brez vsakega poskusa dokaza.

Tu se je reklo, da mora opozicija boriti se ob najbritkejših razmerah; reklo se je, da se vsak nemec kot tak toži in izdaja, da se nemško mišljenje imenuje veleizdajstvo; reklo se je, da se namerava prelom ustave in da se bodo dotaknili neodvisnosti sodnijskega stanu. Slednjič se je reklo: „Dunajska stolica neoporekljivo propada.“

No, jaz mislim, da vse to ne potrebuje nobenega zavračanja. Pa gospod štajarskega vélikega posestva poslanec je izrekel nekaj, kar ne more ostati brez prav krepke zavrnitve. Memo družih grozovitih dejanj Slovanov omenil je skazovanja milovalnega sočutja nekaterih Mladočehov, ki so ga o smrti Gambettovi poslali na Francosko, in pristavil je, da te izjave v nesramnosti sovraštva nemštva prekose vse rogoviljenje „irredente“. Gospóda moja! Saj veste, da „irredenta“ je skoro to, kar veleizdaja, ali bi morala vsaj za tako veljati. Toraj smo tu pred pravilno obtožbo zavoljo veleizdaje zoper tiste, ki so ono pismo poslali. Zakaj naj bi bilo to skazovanje sočutja Avstrijca veleizdajsko? Ali smo s Francosko v boji? Ali smo bili kedaj, kar je tam sedanja vlada na krmilu? je li bil sploh Gambetta kedaj sovražnik Avstrije? Ne! Bil pa je velik državlján, ki je pred dvanajst leti z vsemi svojimi močmi branil domovino svojo ter rešil njeno vojaško čast proti nemškemu kraljestvu, v katerem so pa njegove zasluge zmiraj po pravici pripoznavali. Ali naj bo toraj zavržljivo veleizdajstvo to, če Avstrijec izrazi milovalno sočutje o smrti vélikega državljana, čegar zguba je domovino njegovo izpostavila res poželjivosti in napadom treh pretendentov, ki se za prestol poganjajo?

Jaz, gospóda moja, mislim, da smo tu pred početjem, kakoršnega bi jaz ne maral imeti splošnega. Tukaj imamo pred sabo ne več izražanja nemško-narodnega, marveč nemško državnega duha, ki hoče prepovedovati — v Avstriji prepovedovati — da bi se nasprotnik nemškega cesarstva po smrti njegovi ne častil in se mu ne skazovalo sočutje. Jaz mislim, da tako novemu razumljenju, ki hoče proti Nemčiji osnovati prav podložnost, mora avstrijski državlján in ljudski zastopnik se odločno vstaviti (dobro! na desni), in če gospod govornik brž po tem identificiranji z nemškim cesarstvom in takoj po obsodbi svojih živih in mrtvih nasprotnikov še o avstrijskem državnem čutji govori, katero se je vladi bojda pozgubilo, je to vendar več, ko krvava ironija. (Dobro! na desni. Klici: prav res!)

(Dalje prihodnjič.)

Slovstvo.

Poziv na naročbo.

Znajoč, od kolikega upljiva je za kulturo vsacega pojedinega naroda umetnost sploh, in posebno glasba, koja človeka oplemenjuje, blaži in diže iznad pozemske prašine in primiče neumrlim stvorovim; znajoč pa tudi to, da je vsaki pojedinec pred narodom dolžan delati za njegov kulturni napredek: odločil sem se iz ljubavi do domovine in umetnosti svoja glasbena dela javnosti predati, in to perijodično v različnih knjigah.

Stopajoč jedino iz teh razlogov pred lice naroda, vsaki bode veroval, da se nisem lahkoumno podal na to sveto nalogo, temveč skupil sem vse svoje sile, ne bi li tudi jaz kaj malega doprinesel k utemeljenju lepše bodočnosti naroda in glasbe njegove. Ako tudi še omenim, da sem iz sinovske pijetete čisti prihod namenil ustanovi za postavljenje spomenika svojemu pokojnemu očetu, slovenskemu pesniku in skladatelju Miroslavu Vilharju, ne dvomim najmanje, da bode plemeniti slovenski narod odobril moj namen in podpiral moj trud.

Delo izide v velikem formatu, na krasnem papirji v elegantni obliki; prva knjiga obsegala bode okolo 25 tiskanih pól s sledečo vsebino: 1. Samospevi, 2. moški zbori, 3. mešani zbori, 4. skladbe za glasovir. Vlastnim svojim kompozicijam dodaval bodem tudi očetove, in uže v prvi knjigi izide nekaj njegovih.

Ker je tiskovni trošek velik, zamore delo še le tedaj iziti, kedar se prijavi dovoljno število naročnikov. Prosim toraj vse prijatelje glasbe, vse domoljube in vsa domača društva, da mi pripomorejo nabirati naročnike v svojem delokrogu. Najbolji način naročevanja je dopisnica, na kojoj naj bode točno napisana adresa naročnika in število naročenih iztisov; kedar pa delo izide, razpošlje se poštnim povzetjem. Cena je kolikor mogoče manja, in sicer za naročnike dva gold.; kasneje v knjigarnah bode cena znatno povišana.

Slovanski narodi imajo žalibože še vedno premalo glasbenih del, ter morajo često segati po tujem, večkrat nezrelem plodu, in čas je, da se tudi v tem pogledu vzdigamo na samostalno stopinjo; bodem li jaz, koji sem svoje življenje posvetil skladu glasov in mi je isto tako srcu prirastel sklad med bratskim narodom slovenskim in hrvatskim, mogel kaj doseči na tem polji, izpolnjena mi bode najvročija želja.

Konečno mi je še omeniti, da zahteva tiskar, s kojim sem se radi cene uže pogodil, polovico tiskovnega troška pred začetkom dela. Ker nisem kapitalist, da bi zamogel toliko svoto sam položiti, obračam se zaupljivo na slovenske rojake z najvljudnijo prošnjo, da mi gledé omenjene važne okolnosti naznačeno naročnino

poslati blagoizvolijo; razume se, da od vsacega naročnika tega ne zahtevam, nego samo prosim one, kojim je mogočnost dana, moji prošnji dobrovoljno zadovoljiti.

F. S. Vilhar,
ravnajoči učitelj mestnega glasbenega zavoda
v Karlovcu (Hrvatska).

Naši dopisi.

Z Dunaja 8. aprila. — Mrzel sever, tu in tam nekaj snega, sploh mršavo, zimsko vreme, kakoršno smo tudi o velikonočnih praznikih imeli — to je podoba zadnjih dni tukajšnjega vremena. Ljudje zato še zmiraj radi segajo po kožuhih namesto sicer za ta čas navadnih novih spomladanskih oblačil. Prav tako, kakor vreme, pričele so se tudi seje državnega zbora prav prav mršavo. Na dnevnem redu sicer ni bilo pomenljivega, pa včerajšnja seja je pokazala, da je levičnih poslancev bilo navzočih 16 do 18 več kakor onih z desnice; se ve da jih ima levica celo dolgo vrsto na Dunaji bivajočih; tudi so se ministri, ki bi sicer z desnico glasovali, namenoma odtegnili glasovanju, ker se je šlo ravno v odločilnih slučajih za rešitev prošenj, ki se redno vladi oddajajo z naročilom, in pri takih prilikah ministri nikdar ne glasujejo, ker se sklepa o naročilih do ministrov ali njih uradov. Dvakrat se je glasovalo po imenih, pa desnica je ni spravila nad 88 glasov, levica pa jih je imela enkrat 106. Poslancev desnice tedaj skoraj polovico ni bilo navzočih. Tako se je zgodilo, da je ta dan desnica s svojimi predlogi šestkrat propadla. Kar je končno pri tem najbolj pomenljivo, je bil sklep, da se vsled tega na dnevni red prihodnje seje (torek) ni postavila po predlogu predsednika „šolska postava“, ampak českomoravska železnica po predlogu Herbstovem, ki misli, da s tem mladočeske poslance oprosti glasovanja za šolsko postavo, ako bode poprej sprejeta za Česko važna železnica. — Sploh je bil Herbst od samega veselja svoje večine skoraj ob pamet. Ako bi mu bila desnica hotela vračevati z enakim plačilom, ne bilo bi ji težko staviti k točkam dnevnega reda sto nasvetov in pri vsakem zahtevati glasovanje po imenih; tako bi bila zaprečila lahko vse, kar bi bila hotela; toda desnico bi bilo sram, segati po takih sredstvih, po kakoršnih posebno Herbst zmiraj rad sega. — Začetkom seje bilo je prvo branje dveh predlogov, izmed katerih jako važen poslanca Hevere zaradi ojstrejših naredeb zoper potepuhe.

Dalje je poročal dr. Poklukar o postavi, po kateri se imajo oprostiti za 10 oziroma 15 let vsi v naši državi na novo izdelani parobrodi pridobninskega in dohodninskega davka v pospeh mornarstva; dokazal je poročevalec nadrobno s številkami, da se s tem brodarstvu privoli prav izdatna polajšava, katera znaša pri manjih parobrodih v vrednosti 117.000 gold., pa tudi pri večjih vrednosti 460.000 gold., od $\frac{1}{18}$ do $\frac{1}{4}$ te vrednosti, to je, od 27.000 do 106.000 gold. v 15 letih, ako se državnemu davku prištejejo tudi vse deželne in občinske priklade. Ta podpora bo tedaj mnogo viša, kot so premije na Laškem, in celó skoraj še enkrat večja kot visoke francoske premije. Pričakovati je tedaj, da se po tej postavi naše hirajoče mornarstvo zopet oživi in povzdigne. — Postava sprejela se je nespremenjena, brez ugovora in tudi v tretjem branju.

V torek prične se tedaj v zbornici vojska iz novega in mislim, da se bode maroga včerajšnjega dneva prav hitro in do dobrega izbrisala.

Sicer je bil Dunaj zadnje dni poln govorce o morilcu Majlatovem z imenom Sponga. Ko so časniki naznanili, da je Sponga tukaj, je ves Dunaj govoril

samo o njem, vsak Dunajčan gledal je samo po 30letnem, srednjevelikem močnem človeku z rumenkastmi lasmi, brkami in prasko na levem licu. Vsako uro slišalo se je kaj novega in vsak na novo izšli list vedel je pripovedovati kaj novega. Stanoval je v gostilni „pri zlatem jagnjetu“ na videnskem predmestju, spal je drugje, obril si je brado, vozil se s fijakarjem št. 63, večerjal v gostilni pri „avstrijskem dvoru“, potem šel v ponočnjaško kavarno „Lafferl“ na Franc-Josipovem nasipu itd. Včeraj opoludne došli so telegrami, da so ga vjeli v Trstu, dve uri kasneje preklical je drug telegram prvo poročilo. Danes vedó časniki poročati, da so v Pešti zaprti trije strežaji obstali, da so ga skupno s Spongo umorili, drugi časniki pa zopet trdijo, da še vsi zatoženci tajé trdovratno; in tako se bodo gotovo Dunajčani še precéj časa lahko radovali z lovom za Spongo, dokler ne pride na dnevni red morebiti zopet kaka nova grozovitost. Upam, da mi bode danes teden mogoče, kaj bolj veselega poročati o vremenu, državnem zboru in o Spongi.

Iz moravske okolice 2. aprila. — Jasni in topli dnevi svečana so nas letos uže vabili na polje in vrte ter nam prerokovali zgodnjo in gorko pomlad. Toda žalibog, mrzel in viharen sušec nas je odvrčal, delo setve in vrtnarstva zakasnil. Slednjič je vesele velikonočne praznike spremenil v božične, da smo morali o praznikih po stanicah okoli peči posedati mesto se po krasnih tratah in livadah sprehajati ter zgodnje pomladanske cvetlice pozdravljati. Zdaj je vendar vse zdramil mali traven, ako nas ne opehari, upamo, da bode vsaj h koncu meseca mati narava razgrnila svoj pisani in čarobni plajšč. Vse seje, vse se giblje, sadjerejci po vrtilih pridno sadijo, cepijo in požlahtnujejo sadiče po skušnjah in pravilih izvedenega tukajšnjega sadjerejca gosp. Fr. Avbeljna v številnih 9 letošnjih „Novic“ navedenega. K cepljenju ali požlahtnovanju je neobhodno potreben tudi cepilni vosek, brez katerega se imenovano delo izvrševati ne more. Da bi pa ono sredstvo pravilno, za rabo koristno si pripravljali, potrebovali bi še nekaj pojasnila. Zategavoljo se sl. vredništvo „Novic“ vljudno prosi, v tej stroki kmetijstva svetovati način pripravljanja cepilnega voska, iz katerih tvarin se kuha, da je vedno bolj mehak in za cepljenje ugoden.

F. B., okoličan.

Iz Vipave 9. aprila. — Dne 5. aprila, to je, zadnji četrtek, imeli smo Vipavci zopet svojega ljubljenečnega častnega občana in tržana v svoji sredini. Prišel je namreč visokorodni gospod A. Winkler, c. kr. deželni predsednik, z drugimi gospodi pregledat potok Močilnik, kateri hudournik pri vsakem najmanjem dežji napravi veliko škodo na polji in na c. kr. cesti, ker gre popolnem iz svoje struge.

Ob 9. uri zjutraj zbrali so se pod „Izercami“, kjer se je začelo pregledovanje, g. grof Lanthieri, župan g. K. Dolenc, g. deželni poslanec Lavrenčič, g. A. Deperis, g. A. Perhavec in gg. županje iz Št. Vida, Poddrage, Goč, Lož in Slapa in nekaj radovednežev. Kmalu po 9. uri pripeljejo se iz Postojne g. deželni predsednik, c. k. okrajni glavar Globočnik, c. k. stavbeni svetovalec Pompe in c. k. okrajni glavar grof Pace. Gosp. deželni predsednik je vse pri izstopu iz voza prijazne pozdravil in z vsakim navzočih besedico spregovoril. Koj se je začelo pregledovanje, in vkrepalo se je, kako da se ima stvar regulirati. Pri pregledu, kateri je trajal nad 2 uri, podali so se gospodje v vozeh do Vrhpolja pregledat jezove in zidove napravljene pri potoku „Bela“.

Pred obedom v gostilni gosp. K. Dolenca v Vipavi sprejel je gosp. deželni predsednik razne deputacije in korporacije. Po obedu vsedli so se gospodje zopet na